

L'espectacle 'La voz y la palabra', inspirat en els antics trobadors i joglars, estarà en la cartellera de Barcelona fins al 30 de març

Paco Ibáñez i José A. Goytisolo presenten al Teatre Borràs un diàleg entre poesia i cançó

Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo estrenaran demà al Teatre Borràs de Barcelona l'espectacle *La voz y la palabra*. Cantautor i poeta, als quals uneix una llarga amistat de trenta anys, ofereixen en aquests

recitals una primera part protagonitzada per un diàleg entre la poesia i la cançó i una segona part dedicada únicament als temes de Paco Ibáñez. *La voz y la palabra* es va estrenar l'any passat a Màlaga, i després de

Barcelona, on estaran en cartell sense possibilitat de pròrroga fins al 30 de març, viatjaran a San Juan de Puerto Rico i Nova York per posteriorment anar al teatre Marquina de Madrid.

J.M. Hernández Ripoll
BARCELONA

Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo estrenaran demà al Teatre Borràs de Barcelona l'espectacle *La voz y la palabra*. Aquest recital de poesia i cançó, que seguirà en cartellera sense interrupció fins al 30 de març, va ser estrenat a Màlaga l'any passat. Inspirat en els antics trobadors i joglars, crea un diàleg entre la declamació i la interpretació.

"Utilitzem la tècnica de l'enfrontament", comenta José Agustín Goytisolo. "Si jo lleigeixo un poema d'amor, Paco en canta després un altre del mateix estil. És com donar dos aspectes diferents del mateix tema i, d'aquesta manera, se'n potencia l'efecte." La idea va sorgir parlant un dia de la importància que van tenir en un temps les figures de trobadors i joglars. Una inspiració trobada en temps pretèrits perquè, segons Paco Ibáñez, "totes les coses quasi sempre vénen de molt lluny". Poeta i cantant estan d'acord que l'amistat que els uneix des de fa quasi trenta anys és determinant per poder oferir un espectacle de les característiques de *La voz y la palabra*. "Sense complicat seria del tot impossible", destaquen per citar la seva primera col·laboració artística quan Ibáñez va musicar el poema *Palabras para Julia*.

Sense distorsions

El diàleg entre poesia i cançó omple la primera part d'un recital que continua amb la presència de Paco Ibáñez sol sobre l'escenari. Al llarg de l'espectacle se sentiran poemes i cançons noves i velles "d'amor, desamor, alegria i tristor". De tota manera, per a ells poc importa el temps de vida dels poemes, perquè, segons afirma Paco Ibáñez: "El concepte de novetat sempre distorsiona les coses. En el moment en què cantes una cançó, aquesta es converteix en una cançó nova, encara que tingui 30 anys, perquè sempre intentes que arribi a l'espectador. I aquesta és la màgia i l'emoció. Després, ho aconseguixes o no."

Cap dels dos s'ha plantejat la possibilitat d'enregistrar un disc amb el diàleg entre poesia i cançó que omple la primera part de l'espectacle. Paco Ibáñez, en aquest sentit, continua mantenint-se fidel a la seva filosofia anticomercial. "Nosaltres no arribem tan lluny", explica per fer una crítica aferrissada al complex món del *show business* musical "on està tot pensat". "Fan encenedors corresponents, samarretes corresponents. Tot això és un negoci, i això nostre és una cosa més artesanal. La planta ha de créixer al seu ritme i, si l'emoció i el sentiment no han desaparegut, nosaltres estarem sempre al dia."

Després dels concerts del Teatre Borràs, en què destaca el seu caràcter improrrogable, Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo portaran *La voz y la palabra* a San Juan de

Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo, l'amistat entre el trobador i el joglar

Puerto Rico el 23 d'abril, a Nova York el 27 d'abril i al teatre Marquina de Madrid de l'1 al 24 de juny. La seva intenció, després de l'estrena en terres andaluses, va ser portar-lo primer a Barcelona perquè, segons Goytisolo, "diuen que sempre és millor començar per Barcelona, perquè si aquí té èxit en té a tot arreu. Cosa que no passa a l'inrevés". Per ells, l'èxit es troba més en el fet d'arribar a l'espectador que d'omplir cada dia de gom a gom.

L'amistat entre poeta i cantant, entre joglar i trobador, es nota en cada resposta pels aires de complicitat que tanquen les seves explicacions. Però, si bé Paco Ibáñez s'amaga al darrere de la modestia

quan és preguntat si es considera el millor músic de poemes, José Agustín Goytisolo de seguida es desfà en alabances cap a l'amic: "No és el millor, és l'únic. Ara volem ampliar el repertori, perquè molta gent ha cantat poemes meus i, quan em demanen permís, només el dono si ho fan amb la música que ha escrit Paco."

Respiració natural

El cantant, però, explica una mica el seu suplici: "La qüestió és trobar la respiració natural del poema, sense lluïment musical. Però és un patir quan no surt. I això em va passar amb un poema de Luis

Cernuda, *El prisionero*. Vaig utilitzar quaranta mil claus i la porta de la música no s'obria. El poema no em confiava el seu secret. Era un poema curt, de 16 versos, terriblement intens, i un dia, en un taxi, em surt. La música m'estava esperant en un taxi."

I sobre el fet d'ampliar repertori, tots dos bromegen afirmant: "Ho farem un cap de setmana quan s'acabi tot aquest merder. Perquè ja comença de ser hora que després de 30 anys fem alguna cosa seriosa. Ja està bé de tant *Lo bito bueno*, de tantes paraules per a Julia." I riuen sense abandonar el seu estat natural, un diàleg entre la poesia i la cançó.

OPINIÓ

"Mil veces ciento, cien mil"

PERE TIÓ

L'última vegada que vam sentir Paco Ibáñez —a part de l'emocionant homenatge a Raimon, al Palau Sant Jordi— va ser al Poliesportiu de Granollers. Va ser amb motiu del Festival de Joglars i Trobadors que organitza Xavier Ribalta i on Paco Ibáñez es va presentar a dalt de l'escenari acompanyat, ni més ni menys, que de Rafael Alberti.

Aquesta vegada, el cantautor ve a Barcelona amb la bona companyia de José Agustín Goytisolo. I oferiran un espectacle basat en la veu, el verb i les cordes d'una guitarra. La veu de Paco està ben cascada. Lògicament, trenta anys més tard, no té aquella potència jove i rebel dels discos, però emociona i posa la pell de gallina com el primer dia. Perquè Paco Ibáñez és, encara avui (i amb perdó), l'únic cantautor castellà que transmet l'esperit del poeta.

Però hi ha un segon aspecte que s'ha de destacar: el seu gust literari. Durant la seva carrera artística ha fet una magnífica selecció, tant de poe-

mes com de poemes. És cert que de vegades canta algunes obres que conserven un to pamfletari, però retraten l'època en què van ser escrites. Per damunt de tot, Paco Ibáñez ha escollit autors de primera línia, alguns d'ells avui de reconegut prestigi, que en el seu temps eren ben desconeguts.

Els que són d'una generació que va enganxar un batxillerat que es mirava la poesia com un element ornamental —que només servia per demostrar una erudició de sobretaula— reconixeran la immensa labor de Paco Ibáñez a favor de la poesia castellana. Tornar les coses al seu lloc. Estimar l'obra dels poetes sense haver de memoritzar alguns sonets, de manera indiscriminada i amb poc gust, per demostrar una cultura barata.

Antonio Machado, com tots els bons poetes, ho sintetitza millor: "Una tarde parda y fría / de invierno. Los colegiales / estudian. Monotonía / de lluvia tras los cristales. (...) Y todo un coro infantil / va cantando la lección: / mil veces ciento, cien mil / mil veces mil, un millón." Com lloros.

Donar-se un bany d'emoció

■ Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo diuen que aquests recitals que presenten sota el títol *La voz y la palabra* "no s'acabaran mai, sinó que ells acabaran amb nosaltres". Però, malgrat aquests poètics presagis, tots dos mantenen una màxima inflexible: donar i sentir emoció. "Cada persona sent una emoció diferent davant del mateix poema —diu Paco Ibáñez—. Una vegada, a Medellín, en un concert en un palau d'esports en solidaritat amb els pobles indígenes, va ser espectacular el silenci que es va crear quan José Agustín va recitar un dels seus poemes. Això contradiu el fet que molta gent creu que la poesia és un art tancat, quan, després, actes com el de Medellín et demostren que l'espectador es beu cada paraula a seques."

José Agustín Goytisolo, que defineix els sonets com el *prêt à porter* de la poesia, assegura que ell no peca de vanitat quan la gent ignora si un poema cantat per Paco és seu o no. Pel poeta barceloní, la finalitat d'un poema "és despertar l'emoció de l'oient, una emoció que pot estar adormida. Jo no puc escriure si no penso en els altres". "No sóc pamfletari —continua—, i imagino que l'emoció no és una cosa estranya, el que em pregunto és com despertar-la." Paco Ibáñez explica: "En el fons, quan cantes, et transformes en el pròxim i deixem de ser nosaltres per ser els que ens escolten. No cantes les teves penes, sinó les seves."

El futur

"Molta gent creu que la cançó i la poesia tenen menys futur que la prosa. I és tot el contrari. Perquè la gent ja no té temps de llegir grans novel·les. A més a més, la prosa sempre diu menys del que sembla i la poesia diu més del que diu", assegura Goytisolo. Per ell, "la gent només recorda la poesia, i el que és important és el poema i no el poeta. Jo prefereixo que la gent es recordi de la meua obra que de mi". Entre el que ells anomenen "un bany d'emoció", Paco Ibáñez subratlla el fet que "sempre diuen que no hi ha lloc per a nosaltres. Però nosaltres tenim a favor tres punts fonamentals: la memòria, la curiositat i la felicitat".